

Talousarvio 2024 ja talous- ja toimintasuunnitelma 2024-2026

Maakuntahallitus 16.6.2023, § 47

Maakuntahallitus 25.8.2023, § 58

Maakuntahallitus 22.9.2023, § 72

Maakuntahallitus 27.10.2023, § 86

Maakuntavaltuusto 8.12.2023, § 18

**KESKI-SUOMEN LIITON TALOUSARVIO 2024 JA
TALOUS- JA TOIMINTASUUNNITELMA 2024-2026**

Julkaisun tiedot

Julkaisija Keski-Suomen liitto
Innova 2, Lutakonaukio 7
40100 Jyväskylä
keskisuomi.fi

Twitter @keskisuomenliit
Instagram @keskisuomi
Facebook @keskisuomenliitto
Sähköposti kirjaamo@keskisuomi.fi

C 169

ISBN 978-951-594-551-8 (sähköinen)

ISSN 2341-9903 (sähköinen)

Sisällysluettelo

Maakuntajohtajan katsaus.....	4
Keski-Suomen liiton toiminnan perusteet.....	6
Toiminta-ajatus ja tehtävät.....	7
Keski-Suomen liiton organisaatio.....	8
Toimintasuunnitelma 2023.....	12
Tavoite 1. Kestävän elinvoiman kasvattaja.....	14
Tavoite 2. Rohkea maakunnan edunrakentaja.....	18
Tavoite 3. Vahva maakunnan tuntija.....	20
Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024-2026.....	22
Talousarvion sitovuus.....	23
Talousarvio 2024.....	24
Taloussuunnitelma 2024-2026.....	28
Rahoitus- ja investointiosa.....	30
Keski-Suomen kehittämisrahasto.....	31
Jäsenkuntien maksusuudet.....	32

KESKI-SUOMEN LIITTO

Maakuntajohtajan katsaus

Pekka Hokkanen
maakuntajohtaja

Tulevaan vuoteen 2024 suuntaamme tilanteessa, jossa toimintaympäristöä leimaa epävarmuus ja merkittävät yhteiskunnalliset muutosilmiöt. Ilmastonmuutos ja luontokato, turvallisuusympäristön kehitys ja talouden kestävyys heijastuvat Keski-Suomen liiton painopisteissä. Kestävän elinvoiman kasvattaminen, rohkea edunvalvonta ja vahva maakunnan tuntemus ovat tavoitteitamme alkavalle vuodelle.

Kestävän elinvoiman kasvattajana jatkamme maakuntaohjelman kärkiteemojen – uudistuvan teollisuuden, bio- ja kiertotalouden sekä hyvän voinnin – edistämistä. Myöntämällämme rahoituksella tuemme maakunnan vihreää siirtymää ja digiloikkaa sekä panostuksia TKI-toimintaan ja koulutukseen. Maakunnasta löytyvä vankka puolustusalan osaaminen ja liiketoiminta luovat otollisen maaperän uusille investoinneille, joita yhdessä kumppaneidemme kanssa edistämme. Maakuntakaavalla mahdollistamme kokonaiskestävää tuulivoimarakentamista.

Keski-Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen vuoteen 2030 ja luontokadon hillitseminen ovat käynnistyneiden hankkeidemme keskiössä. Olemme ensimmäisten maakuntien joukossa kytkemässä yhteen luontokadon ja ilmastonmuutoksen ratkaisuja. Väestön hyvinvointi on maakuntamme menestystekijä, jonka vaikutukset heijastuvat niin työllisyyteen kuin talouteenkin. Keskisuomalaisen hyvä vointi vaatii yhteistä tekemistä, jota vauhditamme laaja-alaisissa verkostoissamme.

Rohkea maakunnan edunvalvonta korostuu tulevana vuonna uuden hallitusohjelman jalkautuessa ja kilpailussa niukoista resursseista. Sujuvat liikenneratkaisut ja saavutettavuus ovat edunvalvontamme keskiössä. Otamme ilolla vastaan tuoreen budjettiriihen satsaukset tiestöön ja lentoliikenteeseen samalla vahvaa vaikuttamistyötämme jatkaen. Vaikka nykyinen EU:n rahoitusohjelmakausi on vasta kunnolla käynnistynyt, valmistellaan uuden ohjelmakauden painopisteitä ja koheesiopolitiikan suuntaa jo nyt. Tätä valmistelua seuraamme valppaina ja vaikutamme Keski-Suomelle merkityksellisissä asioissa.

Kolmas tavoitteemme vahva maakunnan tuntemus tuo näkyväksi tietoperustamme ja asiantuntemuksemme aluekehittämisen eri sektoreilta. Tätä tieto- ja osaamispääomaamme haluamme viedä yhä aktiivisemmin koko maakunnan toimijoiden käyttöön, päätöksentekoon ja yhteisiin pöytiin.

Huolehtimalla kilpailukykyisestä toimintaympäristöstä ja Keski-Suomea näkyväksi tekemällä tuemme maakuntamme menestystä myös taloudellisesti haastavina aikoina. Samalla huolehdimme Keski-Suomen liiton oman talouden kestävydestä jatkaen tarkkaa taloudenpitoa ja kohdentaen tekemistämme vaikuttavasti.

Pekka Hokkanen, maakuntajohtaja

KESKI-SUOMEN LIITTO

Keski-Suomen liiton toiminnan perusteet

Toiminta-ajatus ja tehtävät

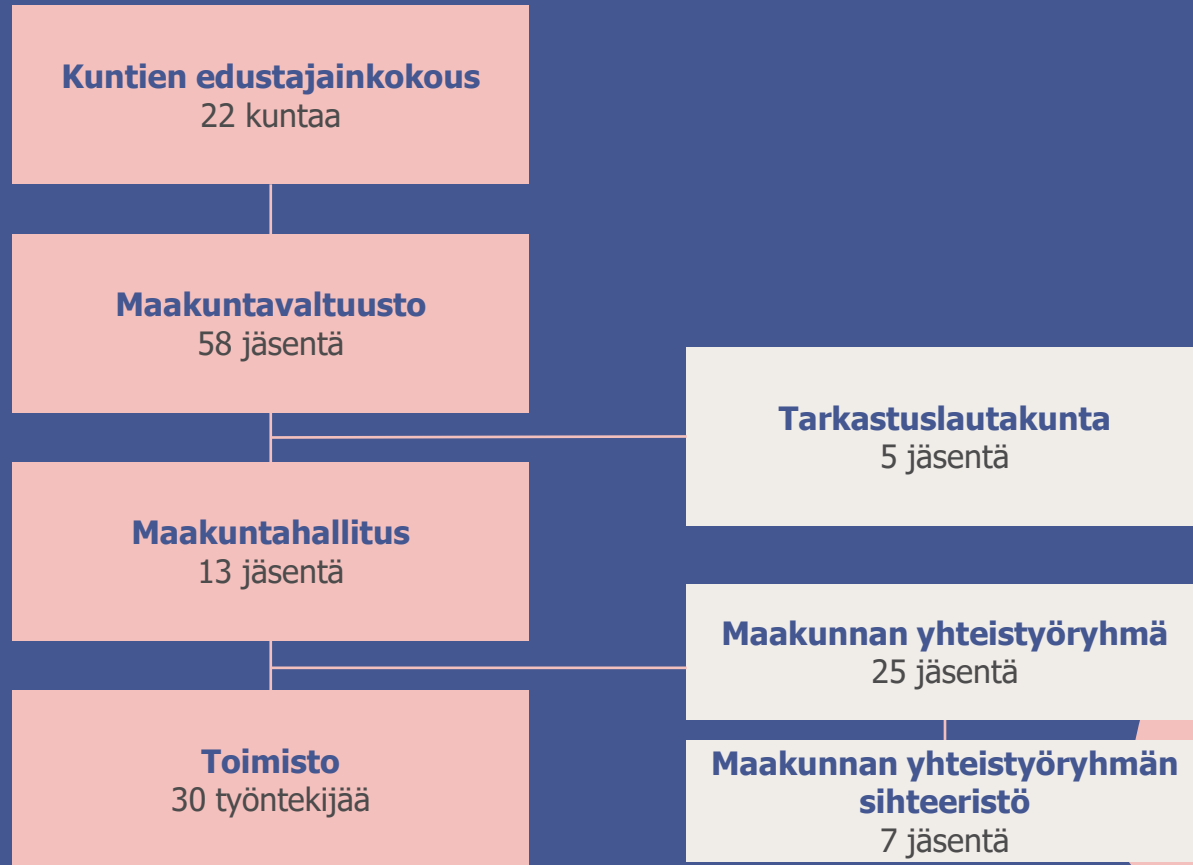
Keski-Suomen liitto on visionsa mukaan maakunnan yhteisen kehittämistahdon muodostaja, strateginen suunnittelija ja kehittäjä sekä monimuotoinen, osaava ja ennakoiva verkostovaikuttaja.

Keski-Suomen liitto on Keski-Suomen kuntien omistama lakisääteinen kuntayhtymä. Liiton toiminta perustuu jäsenkuntien hyväksymään perussopimukseen sekä alueiden kehittämistä ja alueiden käyttöä koskevaan lainsäädäntöön.

Keski-Suomen liiton ydintehtävä on maakunnan kehittäminen. Perussopimuksen mukaan Keski-Suomen liitto edistää asukkaiden hyvinvointia ja kestäväää kehitystä alueellaan. Keski-Suomen liitto toimii maakunnan ja sen asukkaiden toimintaympäristön, elinkeinojen ja palveluiden kehittäjänä. Se edistää yhteistyötä maakunnan kehittämisen kannalta keskeisten toimijoiden kanssa ja ajaa maakunnan asukkaiden ja kuntien etuja. Tämän toteuttamiseksi liitto toteuttaa ja rahoittaa hankkeita sekä tekee tutkimus- kehittämis-, suunnittelu- ja edunvalvontatyötä toimien jäsenkuntien ja muiden sidosryhmien yhteistyöelimenä.

Keski-Suomen liiton organisaatio

- **Maakuntavaltuusto** käyttää Keski-Suomen liiton ylintä toimivaltaa. Edustajainkokous valitsee maakuntavaltuuston kuntavaalikaudeksi. Maakuntavaltuusto hyväksyy maakuntastrategian ja maakuntakaavan sekä asettaa vuosittain toiminnalliset tavoitteet talousarvion ja toimintasuunnitelman käsittelyn yhteydessä. Lisäksi maakuntavaltuusto arvioi Keski-Suomen liiton toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Maakuntavaltuusto kokoontuu kaksi kertaa vuodessa.
- **Maakuntahallitus** johtaa Keski-Suomen liiton toimintaa, hallintoa ja taloutta sekä edustaa kuntayhtymää ja valvoo sen etua. Maakuntahallitus seuraa ja ohjaa maakuntavaltuuston hyväksymän talousarvion, talous- ja toimintasuunnitelman tavoitteiden toteutumista ja vaikuttavuutta. Maakuntahallituksen toimikausi on kaksi vuotta ja se kokoontuu 11–12 kertaa vuodessa.
- **Tarkastuslautakunnan** tehtävänä on kuntayhtymän hallinnon ja talouden tarkastuksen ja arvioinnin järjestäminen. Tarkastuslautakunta arvioi talousarvioon kirjattujen tavoitteiden toteutumista valtuustolle vuosittain arviointikertomuksessa. Tarkastuslautakunta kokoontuu 6–7 kertaa vuodessa.

- **Maakunnan yhteistyöryhmä** linjaa maakuntastrategian mukaisesti alueen kehittämistä ja julkisen tuen kohdentamista. Maakunnan yhteistyöryhmässä ovat edustettuina kunnat, Keski-Suomen ELY-keskus, tärkeimmät työmarkkina- ja elinkeinojärjestöt, yritykset sekä yhdistykset. Maakunnan yhteistyöryhmä kokoontuu 4–5 kertaa vuodessa. Maakunnan yhteistyöryhmän valmistelu-, esittely ja täytäntöönpanotehtäviä hoitaa sihteeristö, joka koostuu Keski-Suomen liiton ja Keski-Suomen ELY-keskuksen sekä muista tukea myöntävien viranomaisten edustajista. Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö kokoontuu 10–12 kertaa vuodessa.
- **Puheenjohtajiston** muodostavat maakuntavaltuuston, maakuntahallituksen ja maakunnan yhteistyöryhmän puheenjohtajat. Puheenjohtajisto valmistelee yhdessä toimiston johdon kanssa maakuntahallituksen ja -valtuuston päätöksentekoon meneviä asioita sekä sopii liiton edustuksista eri tilaisuuksiin. Puheenjohtajisto kokoontuu 11–12 kertaa vuodessa.
- **Keski-Suomen liiton toimisto** hoitaa maakunnan liiton operatiivista toimintaa. Toimiston tehtävänä on huolehtia kuntayhtymän toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta ja päätösten toimeenpanosta lakien ja asetusten, perussopimuksen, hallintosäännön ja muiden sääntöjen ja ohjeiden mukaisesti. Jokainen työntekijä ja viranhaltija suorittaa, asiantuntijaroolinsa kautta, oman työskentelynsä jatkuvaa arviointia suhteessa lainsäädäntöön ja liiton toiminnallisiin sekä taloudellisiin tavoitteisiin olemassa olevilla mittareilla ja välineillä.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Keski-Suomen liiton toimisto

Maakuntajohtaja

Pekka Hokkanen

Aluekehittäminen ja alueiden käyttö

Elinvoima, kehittäminen ja rahoitus

Aluekehitysjohtaja Pirjo Peräaho

Alueiden käyttö ja saavutettavuus

Suunnittelujohtaja Hanna Kunttu

Viestintä

Viestintäpäällikkö Jenni Isopahkala

Hallinto

Talous ja henkilöstöjohtaminen

Hallintopäällikkö Hanna Reini

Toimintasuunnitelma 2024

Maakuntavaltuusto hyväksyy talousarvion ja taloussuunnitelman lisäksi myös toimintasuunnitelman tavoitteineen.

Keski-Suomen liiton toiminnan päätavoitteet vuodelle 2024:

1. Kestävän elinvoiman kasvattaja
2. Rohkea maakunnan edunrakentaja
3. Vahva maakunnan tuntija

Jokainen päätavoite on jäsennelty alatavoitteiksi. Toimenpiteet ja mittarit talousarviovuodelle 2024 on kuvattu alatavoitteittain.

1. Kestävän elinvoiman kasvattaja

Maakunnan kehittämisen kärkiteemojen edistäminen

Maakuntaa palveleva alueiden käytön suunnittelu

Kehittämisasiirto

2. Rohkea maakunnan edunvalvoja

Alueellinen, kansallinen ja EU-tason edunvalvonta

Yhteistyö sidosryhmien ja kumppaneiden kanssa

3. Vahva maakunnan tuntija

Maakuntatiedon tuottaminen

Keski-Suomi-brändin vahvistaminen

1. Kestävän elinvoiman kasvattaja

- Maakuntastrategia asettaa maakunnan lähivuosien aluekehittämisen painopisteet ja kasvun kärjet. Strategiakokonaisuus pohjautuu kokonaiskestävyyden pyrkimykselle.
- Maakuntastrategian kasvun kärjet ovat:
 1. Bio- ja kiertotalous
 2. Hyvä vointi
 3. Uudistuva teollisuus
- Keski-Suomen maakuntakaavan 2040 valmistelutyö on ollut viime vuodet aktiivisesti käynnissä Keski-Suomen liitossa. Keski-Suomen maakuntakaavan 2040 hyväksymiskäsittelyn jälkeen maakuntakaava siirtyy toimeenpanoon ja ajantasaisuuden arvioinnin vaiheeseen.
- Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 –ohjelman rahoituskausi lähenee puoliväliään. Keski-Suomen liitto ylläpitää ja kehittää kehittämisrahoituksen palveluiden laatua ja huolehtii aktiivisesti maakunnan rahoituskehityksen tasosta.
- Uuden ohjelmakauden rahoituksen lisäksi toteutuksessa ovat päättyneen kauden hankkeet mukaan lukien EU:n elpymisrahoituksella (ReactEU) käynnistetyt hankkeet. Hankkeiden loppumaksatukset on käsitelty maaliskuun 2024 loppuun mennessä.
- Keski-Suomen liitto hakee itse ulkopuolista rahoitusta ja toteuttaa maakuntastrategiaa ja jäsenkuntien kehittämistoiveita tukevia hankkeita.

Keski-Suomen liiton toteuttamat hankkeet 1/3

HANKE	TOTEUTUSAIKA	BUDJETTI	TEEMA
NACAO (Nature Based Carbon Offsets)	1.3.2023-28.2.2026	264 236 € (Interreg Europe)	Luontopohjaiset hiilensidontaratkaisut alueille – hankkeessa (NACAO) etsitään alueille ja kaupungeille sekä kunnille ratkaisuja vaikuttavaan hiilikompensatioon.
Promoter	1.3.2023-28.2.2026	259 542 € (Interreg Europe)	Promoter-hanke keskittyy päästöttömän liikkumiseen. Hankkeella edistetään vihreän energian tuotantoa paikallisella tasolla tukemaan kestävää liikkumista.
Green Industrial Areas	1.1.2023-31.12.2025	144 244 € (Interreg Baltic Sea)	Green Industrial Areas -hanke tähtää teollisuusalueiden ja yrityspuistojen vihreään siirtymään. Tavoitteena on teollisuuden energiankäytön vähentäminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen, kilpailukykyä lisäten.
Luonto- ja ilmastotiedolla johtaminen Keski-Suomen vahvuudeksi (LUMOAVA)	1.9.2023-31.12.2025	292 098 € (JTF)	Keski-Suomen liiton ja Keski-Suomen ELY-keskuksen LUMOAVA-yhteishankkeessa kytketään ilmastonmuutoksen ja luontokadon hillintä yhteen Keski-Suomessa, tuotetaan ja koostetaan luontotietoa sekä otetaan tutkimustietoa laajasti käyttöön Keski-Suomessa.

Keski-Suomen liiton toteuttamat hankkeet 2/3

HANKE	TOTEUTUSAIKA	BUDJETTI	TEEMA
Hyvän voinnin Keski-Suomi	3.5.2022-31.10.2024	167 945 € (AKKE)	Hankkeen tavoitteena on parantaa maakunnan hyvinvointitoimintaa ja edistää väestön hyvinvointi sekä kehittää hyvinvoinnin yhteistyöverkostoa ja tarjota tukea sekä rahoitusta uusiin ideoihin ja kokeiluihin.
Keski-Suomen kulttuuritasku	1.1.2023-31.12.2024	175 000 € (Opetus- ja kulttuuriministeriö)	Hankkeen tehtävänä on kuntien kulttuuritoiminnan kehittäminen, kulttuuritoimintaa tukevien rakenteita luominen ja asukkaiden osallisuuden vahvistaminen.
Delivering good governance and balanced local economy in Finland	13.2.2023-14.6.2024	57 550 € (Council of Europe)	The project will contribute through provision of policy advice containing concrete recommendations to the Finnish authorities and supporting the local and regional authorities in improving the delivery of public services to their citizens, by implementing the Centre of Expertise' capacity-building tools.

Keski-Suomen liiton toteuttamat hankkeet 3/3

HANKE	TOTEUTUSAIKA	BUDJETTI	TEEMA
Aluekehitysrahoituksen hallinnointi	1.1.2023-30.6.2025	158 039 € (Keski-Suomen kehittämisrahasto)	Hankkeella turvataan Keski-Suomen liiton aluekehittämisrahoituksen sujuva hallinnointi, lisätään Keski-Suomen alueellisen JTF-suunnitelman tunnettuutta sekä edistetään verkostoitumista, vuoropuhelua ja yhteistyötä JTF-suunnitelman toteutumiseen liittyen.
JTF-rahasto käyntiin	1.1.2023-30.6.2025	105 358 € (AKKE)	Hankkeella vauhditetaan Keski-Suomen siirtymäsuunnitelman toteuttamista ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) varojen hyödyntämistä Keski-Suomessa.
AKKE tekninen tuki	1.3.2023-31.8.2025	37 000€ (AKKE)	Keski-Suomen liitolla on käytössään alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukemisen (AKKE) määrärahaa yhteensä 10,5 m€ (2020-2023). AKKE-määrärahojen maksatusten volyyymi ja hyvästä palvelukyvyistä huolehtiminen edellyttää Keski-Suomen liitolta Lisäpanostusta teknisellä tuella palkattavaan henkilöstöön.

1. Kestävän elinvoiman kasvattaja

Tavoite	Toimenpiteet 2024	Mittarit 2024
Maakuntastrategian kärkiteemojen edistäminen	<ol style="list-style-type: none">1. Rahoituksen kohdentaminen maakuntastrategiaan ja sen kasvun kärkiin2. Kärkikohtaisten toimenpiteiden toteuttaminen ja seuranta3. Luonto- ja ilmastotiedon lisääminen aluekehittämisen toimenpiteissä4. Maakuntaohjelman väliarviointi	<ol style="list-style-type: none">1. 90 % myönnetystä rahoituksesta kohdentuu maakuntastrategiaan ja sen kasvun kärkiin2. Kärkikohtaiset mittarit hankkeista, rahoituksesta ja verkostoista3. Hiilineutraali Keski-Suomi 2030 –tiekartan tietopohja ja toimenpidesuunnitelma täydennetty luonnon monimuotoisuuden näkökulmalla4. Maakuntaohjelman väliarviointi valmistuu ja sitä koskevat jatkotoimenpiteet on hyväksytty
Maakuntastrategiaa palveleva alueiden käytön suunnittelu	<ol style="list-style-type: none">1. Maakuntakaavan toimeenpano2. Maakuntakaavan ajantasaisuuden arviointi	<ol style="list-style-type: none">1. Aktiivinen kunta- ja sidosryhmä-yhteistyö (lausunnot, neuvottelut)2. Keskeiset maakuntakaavan ajantasaisuuteen liittyvät tekijät on tunnistettu; mm. energiaselvitys on valmistunut. Alue- ja viherrakenteen kehityskuvatyö on käynnissä.
Kehittämisrahoituksen palveluiden hyvän laadun säilyttäminen	<ol style="list-style-type: none">1. Rahoitus- ja maksatusprosessien sujuvuuden varmistaminen2. Maakunnan rahoituskehityksen tasosta huolehtiminen	<ol style="list-style-type: none">1. Asiakaskokemuksen sekä rahoitus- ja maksatushakemusten käsittelyaikojen mittaaminen2. Rahoitusvaltuuden määrä

2. Rohkea maakunnan edunrakentaja

- Keski-Suomen liitto on ennen kaikkea omistajakuntiensa edunvalvoja.
- Keski-Suomen vaikuttamistyötä ohjaa vaikuttamisen vuosikello, johon myös vaikuttamisviestintä kytkeytyy.
- Keski-Suomen liitto ylläpitää ja kehittää maakunnan vaikuttamisen näkökulmasta keskeisiä verkostoja ja strategisia kumppanuuksia. Vaikuttamis- ja edunvalvontatyöhön ottavat osaa Keski-Suomen liiton henkilöstö ja luottamushenkilöt, jotka osallistuvat maakunnan kehittämisen kannalta merkityksellisiin maakunnallisiin, kansallisiin ja kansainvälisiin työryhmiin ja yhteistyöelimiin.
- Tärkeitä vaikuttamisen ja edunvalvonnan keinoja ovat muun muassa lausunnot, kannanotot ja kuulemiset esimerkiksi valiokunnissa ja muissa työryhmissä sekä suorat kontaktit.
- Kansainvälisessä vaikuttamis- ja edunvalvontatyössä hyödynnetään Brysselissä toimivaa Länsi-Suomen liittojen Eurooppa-toimistoa (West Finland European Office, WFEO) sekä keskeisiä kansainvälisiä verkostoja ja toimijoita.
- Jo tässä vaiheessa tunnistettuja ensi vuoden vaikuttamis- ja edunvalvontatyötä vaativia toimia ovat hallitusohjelman toimeenpanon seuranta, budjetti- ja lisätalousarvioprosesseihin vaikuttaminen, TE24-uudistuksen toimeenpano, valtion aluehallintouudistus sekä uuteen EU-ohjelmakauteen 2028-2035 ja EU:n koheesiopolitiikkaan vaikuttaminen.

2. Rohkea maakunnan edunrakentaja

Tavoite	Toimenpiteet 2024	Mittarit 2024
Edunvalvonta ja vaikuttaminen	<ol style="list-style-type: none">Hallitusohjelman toimeenpanon seuraaminenBudjetti- ja lisätalousarvioprosesseihin vaikuttaminenLainsäädäntöprosesseihin vaikuttaminen esim. TE24-uudistuksen toimeenpano ja valtion aluehallintouudistusUuteen EU-ohjelmakauteen 2028-2035 ja EU:n koheesipolitiikkaan vaikuttaminenLiikenteen kärkikohteiden ja saavutettavuuden edistäminenValtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksen käynnistäminenKokonaisturvallisuus-teeman vahvistaminen	<ol style="list-style-type: none">Keski-Suomen hallitusohjelmavaikuttamisen tavoitteet toteutuvat ohjelman toimeenpanossaMinisteritapaamiset ja valiokuntalausunnotTyöryhmätyöskentely ja lausunnotEtelä- ja Länsi-Suomen maakuntien yhteinen vaikuttamistyö organisoitu ja käynnissäKeski-Suomen tärkeimmät liikennehankkeet mukana Väylän investointiohjelmassaTyöryhmän kokoaminen ja alueellisen suunnittelun käynnistäminenKSTURVA:n toimintasuunnitelman toimeenpano
Sidosryhmät ja kumppanit	<ol style="list-style-type: none">Keskeisten verkostojen fasilitointiLänsi-Suomen liikennestrategian ja Päärata+ yhteistyöhön osallistuminenEU-verkostojen vaikuttamistyö	<ol style="list-style-type: none">Verkostojen kokoontuminen mm. kansanedustajat, kuntajohtajat ja –toimijat, teemakohtaiset verkostotMaakuntien yhteinen edunvalvontatyö liikennestrategian toimenpideohjelman edistämiseksiWFEO-ohjausryhmätyöskentely, Länsi-Suomen maakuntajohtajien EU-edunvalvontatyö

3. Vahva maakunnan tuntija

- Keski-Suomen liitto on keskeinen maakunnan aluetiedon tuottaja ja ennakointiyhteistyön koordinoija. Olennaisen tiedon tunnistaminen ja analysointi sekä oikea-aikainen viestintä tukevat toimintaa, vaikuttamista ja tiedolla johtamista.
- Keski-Suomen liiton viestinnän suunnittelu, toteutus ja raportointi pohjautuu viestintästrategiaan ja –suunnitelmaan. Viestinnällä jaetaan tietoa Keski-Suomen asioista ja alueen kehittämistä monikanavaisesti ja ihmisläheisesti erilaiset kohderyhmät huomioiden.
- Viestinnän tavoitteena on tiivistää yhteistyötä median kanssa ja kehittää Keski-Suomen brändiä.
- Keski-Suomen liitto osallistuu aktiivisesti viestintäyhteistyöhön sidosryhmissään.

3. Vahva maakunnan tuntija

Tavoite	Toimenpiteet 2024	Mittarit 2024
Keski-Suomen liitto maakuntatiedon tuottajana	<ol style="list-style-type: none">1. Aluetalouden tilastoseuranta ja analysointi2. Ennakointiyhteistyön ja -viestinnän kehittäminen	<ol style="list-style-type: none">1. Kaksi maakunnan elinkeinoelämän kehitystä analysoivaa Aikajana –katsausta julkaistuna2. Skenaarioiden seurantamalli sekä maakunnallinen ennakointiyhteistyön malli käytössä
Keski-Suomi -brändin vahvistaminen	<ol style="list-style-type: none">1. Maakunnan brändityön aloittaminen2. Keski-Suomen liiton näkyvyyden kehittäminen3. Innovaatiolaakso-statusen hakeminen Keski-Suomelle4. Viestintäyhteistyö keskeisissä sidosryhmissä	<ol style="list-style-type: none">1. Brändi-identiteetti ja keskeiset viestinnän elementit on määritelty2. Mediayhteistyön tiivistäminen ja Keski-Suomen liiton asiantuntijoiden näkyvyyden parantaminen3. Innovaatiolaakso-statusen saaminen4. Viestintävaliokunnan toimintaan osallistuminen

KESKI-SUOMEN LIITTO

Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2026

Talousarvio ja sen sitovuus

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on hyväksyttävä vuoden loppuun mennessä kunnalle talousarvio seuraavaksi kalenterivuodeksi ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarvio- ja taloussuunnitelma tulee laatia siten, että taloudelliset edellytykset liiton tehtävien hoitamiseen turvataan. Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi ja taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Talousarvio muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä rahoitus- ja investointiosasta.

Maakuntavaltuusto hyväksyy talousarviossa sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Keski-Suomen liiton toiminnan päätavoitteet ovat maakuntavaltuustoon nähden sitovia. Talousarvion maakuntahallitusta sitova taso on käyttötalousoosan tulosityksiköiden toimintatulot ja -menot sekä toimintakatteet. Talousarvion toimistoa sitova taso on käyttötalousoosan henkilöstökulut, palveluiden ostot, aineet, tarvikkeet ja tavarat, avustukset sekä muut toimintamenot.

Kun maakuntavaltuusto on hyväksynyt talousarvion, maakuntahallitus käsittelee ja hyväksyy talousarvioon pohjautuvan käyttösunnitelman vuodelle 2024. Käyttösunnitelma laaditaan tulosityksiköittäin.

Talousarvio 2024

Tuloslaskelma ja käyttötalous

TULOSLASKELMA JA KÄYTTÖTALOUS	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TA 2023 - 2024	
				Muutos €	Muutos %
TOIMINTATUOTOT	3 910 779	3 795 100	4 106 700	311 600	8 %
Myyntituotot	3 539 219	3 507 200	3 465 900	-41 300	-1 %
Jäsenkuntien maksuosuudet	3 433 296	3 433 300	3 433 300	0	0 %
Muut myyntituotot	105 923	73 900	32 600	-41 300	-127 %
Tuet ja avustukset	371 560	287 900	640 800	352 900	55 %
Muut tuotot	0	0	0	0	0 %
TOIMINTAKULUT	-3 894 748	-3 770 100	-4 086 700	316 600	8 %
Henkilöstömenot	-2 145 343	-2 120 500	-2 333 500	213 000	9 %
Palvelujen ostot	-704 136	-691 200	-794 000	102 800	13 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-38 833	-62 160	-54 200	-7 960	-15 %
Avustukset, sis. K-S kehittämisrahaston	-770 967	-665 000	-665 000	0	0 %
Muut toimintamenot	-235 469	-231 240	-240 000	8 760	4 %
TOIMINTAKATE	16 032	25 000	20 000	-5 000	-25 %
Rahoitustuotot ja -menot	-25 939	0	0	0	0 %
Korkotuotot	0	0	0	0	0 %
Muut rahoitustuotot	-25	0	0	0	0 %
Korkomenot	-25 842	0	0	0	0 %
Muut rahoitusmenot	-73	0	0	0	0 %
VUOSIKATE	-9 907	25 000	20 000	-5 000	-25 %
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0 %
Suunnitelman mukaiset poistot	0	0	0	0	0 %
TILIKAUDEN TULOS	-9 907	25 000	20 000	-5 000	-25 %
Rahastojen lisäys (-)	-700 000	-650 000	-650 000	0	0 %
Rahastojen vähennys (+)	747 098	650 000	650 000	0	0 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	37 190	25 000	20 000	-5 000	-25 %

Keski-Suomen liiton tulosityksiköt

Keski-Suomen liiton toiminta jakautuu seuraaviin tulosityksiköihin:

1. Luottamushenkilöhallinto
2. Toimisto
3. Projektit

Perussopimuksen mukaan kunnat rahoittavat maksuosuuksilla liiton varsinaisen toiminnan eli luottamushenkilöhallinnon ja toimiston toimintamenot sekä Keski-Suomen kehittämisrahaston varauksen.

Projektit-tulosityksikköön kuuluvat liiton itse toteuttamat hankkeet. Hankkeiden edellyttämät omavastuuosuudet katetaan vakituisen henkilökunnan työajan kohdentamisella, ministeriöiden vastinrahoituksella tai toimiston budjetista.

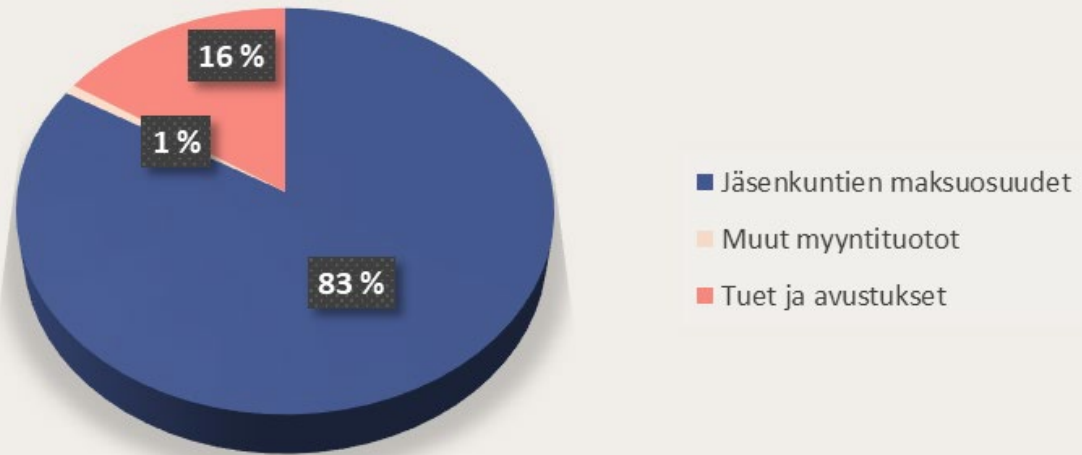
Talousarvio 2024

Tulosyksiköt

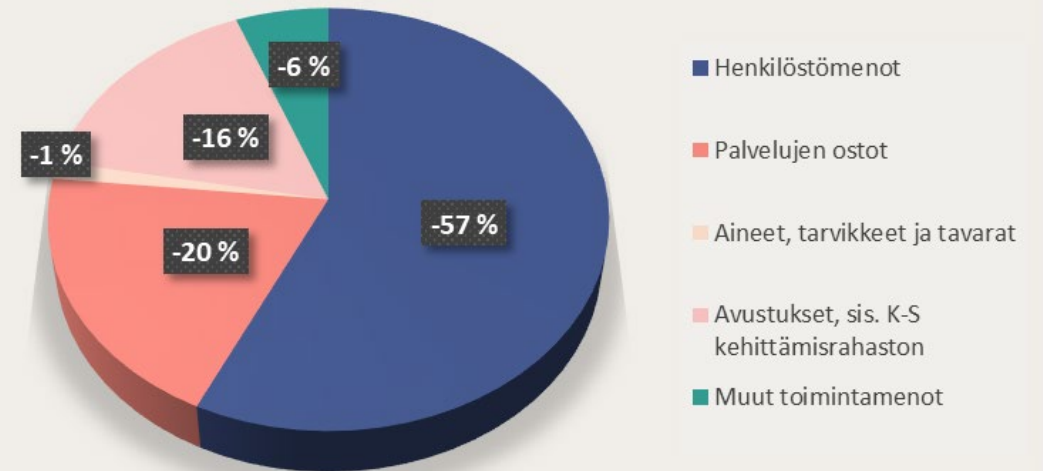
KÄYTTÖTALOUSOSA TULOSYKSIKÖITTÄIN	Luottamus- henkilöhallinto	Toimisto	Projektit	Yhteensä
TOIMINTATUOTOT	0	3 587 500	519 200	4 106 700
Myyntituotot	0	3 465 900	0	3 465 900
Jäsenkuntien maksuosuudet	0	3 433 300	0	3 433 300
Muut myyntituotot	0	32 600	0	32 600
Tuet ja avustukset	0	121 600	519 200	640 800
Muut tuotot	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-202 000	-3 165 100	-729 600	-4 096 700
Henkilöstömenot	-135 000	-1 673 900	-524 600	-2 333 500
Palkat ja palkkiot	-135 000	-1 406 700	-440 800	-1 982 500
Henkilöstösivukulut	0	-267 200	-83 800	-351 000
Palvelujen ostot	-57 000	-570 500	-166 500	-794 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-43 700	-10 500	-54 200
Avustukset (sis. K-S kehittämisrahaston)	0	-665 000	0	-665 000
Muut toimintamenot	0	-212 000	-28 000	-240 000
TOIMINTAKATE	-192 000	422 400	-210 400	20 000
Rahoitustulot ja -menot	0	0	0	0
Korkotulot	0	0	0	0
Muut rahoitustulot	0	0	0	0
Korkomenot	0	0	0	0
Muut rahoitusmenot	0	0	0	0
VUOSIKATE	-192 000	422 400	-210 400	20 000
TILIKAUDEN TULOS	-192 000	422 400	-210 400	20 000
Rahastojen lisäys (-)	0	-650 000	0	-650 000
Rahastojen vähennys (+)	0	650 000	0	650 000
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-192 000	422 400	-210 400	20 000

TOIMINTATUOTOT 2024

TOIMINTAKULUT 2024

Talous- suunnitelma 2024-2026

TALOUSSUUNNITELMA						TA2024-2026	
TULOSLASKELMA JA KÄYTTÖTALOUS	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026	Muutos €	Muutos %
TOIMINTATUOTOT	3 910 779	3 795 100	4 106 700	3 872 300	3 844 000	-262 700	-7 %
Myyntituotot	3 539 219	3 507 200	3 465 900	3 455 300	3 524 000	58 100	
Jäsenkuntien maksusuodet	3 433 296	3 433 300	3 433 300	3 433 300	3 502 000	68 700	
Muut myyntituotot	105 923	73 900	32 600	22 000	22 000	-10 600	
Tuet ja avustukset	371 560	287 900	640 800	417 000	320 000	-320 800	
Muut tuotot	0	0	0	0	0	0	
TOIMINTAKULUT	-3 894 748	-3 770 100	-4 086 700	-3 857 300	-3 829 000	257 700	7 %
Henkilöstömenot	-2 145 343	-2 120 500	-2 333 500	-2 197 300	-2 119 000	-214 500	
Palvelujen ostot	-704 136	-691 200	-794 000	-700 000	-700 000	-94 000	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-38 833	-62 160	-54 200	-55 000	-55 000	800	
Avustukset, sis. K-S kehittämisrahasto	-770 967	-665 000	-665 000	-665 000	-715 000	50 000	
Muut toimintamenot	-235 469	-231 240	-240 000	-240 000	-240 000	0	
TOIMINTAKATE	16 032	25 000	20 000	15 000	15 000	-5 000	-33 %
Rahoitustulot ja -menot	-25 939	0	0	0	0	0	
Korkotuotot	0	0	0	0	0	0	
Muut rahoitustuotot	-25	0	0	0	0	0	
Korkomenot	-25 842	0	0	0	0	0	
Muut rahoitusmenot	-73	0	0	0	0	0	
VUOSIKATE	-9 907	25 000	20 000	15 000	15 000	-5 000	-33 %
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	
TILIKAUDEN TULOS	-9 907	25 000	20 000	15 000	15 000	-5 000	-33 %
Rahastojen lisäys (-)	-700 000	-650 000	-650 000	-650 000	-700 000	-50 000	
Rahastojen vähennys (+)	747 098	650 000	650 000	650 000	700 000	50 000	
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	37 190	25 000	20 000	15 000	15 000	-5 000	-33 %

Yksilöidyt toimenpiteet alijäämän kattamiseksi

Keski-Suomen liiton talouteen kertynyt alijäämä tullaan kattamaan kustannuksia sopeuttamalla ja tuottoja turvaamalla. Kustannuspuolella vaikutuksia haetaan sekä vastuullisella henkilöstösuunnittelulla että palveluostojen ja muiden kustannusten sopeuttamalla.

Tuottopuolella seurataan tarkasti tukien ja avustusten toteutumista muun muassa teknisen tuen, omien hankkeiden tukien ja palveluostoihin haettujen avustusten osalta.

Taloussuunnitelmassa on esitetty jäsenkuntien maksuosuuksien 2 % korottamista (yht. 68 700 €) vuonna 2026. Jäsenkuntien maksuosuuksia on korotettu edellisen kerran vuonna 2022 (+2%) ja 2016 (+2%).

Keski-Suomen kehittämisrahastoon on tehty 50 000 euron pienennys määräajaksi vuosille 2023–2024. Taloussuunnitelmassa esitetään 50 000 euron pienennyksen määräajan jatkamista vuodelle 2025 jäsenkuntien maksuosuuden korotuksen lykkäytymisen vuoksi. Keski-Suomen kehittämisrahaston budjetti palaa normaaliin 700 000 euron tasoon vuonna 2026.

Talousarvio 2024

Rahoitus- ja investointi

RAHOITUS- JA INVESTOINTIOSA	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Toiminnan rahavirta	-9 907	25 000	20 000	15 000	15 000
Vuosikate	-9 907	25 000	20 000	15 000	15 000
Investointien rahavirta	0	0	0	0	0
Investointimenot	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-9 907	25 000	20 000	15 000	15 000
Rahoituksen rahavirta	126 825	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	126 825	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	116 918	25 000	20 000	15 000	15 000

Keski-Suomen kehittämisrahasto

- Keski-Suomen kehittämisrahastoa kartutetaan 650 000€ vuonna 2024.
- Rahasto-osuus sisältyy jäsenkuntien maksuosuuteen, joka laskutetaan kunnilta neljässä yhtä suuressa erässä: tammi-, huhti-, heinä- ja lokakuun 15. päivänä. Keski-Suomen kehittämisrahastoon budjetoitu osuus jäsenkuntien maksuosuudesta siirretään rahaston tilille tammi-, huhti-, heinä- ja lokakuun 20. päivänä.
- Keski-Suomen liiton taloussuunnitelmassa kehittämisrahaston taso palaa normaaliin 700 000€ vuosibudjettiin vuonna 2026.
- Lisätietoa Keski-Suomen kehittämisrahaston hankkeista [hankesalkusta](#).

Jäsenkuntien maksuosuudet 2024

Jäsenkuntien maksuosuudet määräytyvät kunnan viimeisimmän tilinpäätöksen tuloslaskelman verotulot -summan suhteessa. (Perussopimus 26 §)

Kunta	Verotulot		Maksuosuus, euroa		Muutos		Maksuerä 1/4
	2022	2021	2024	2023	euroa	%	
Hankasalmi	16 841 767	16 744 226	50 758	51 878	-1 120	-2,21 %	12 689
Joutsa	16 198 364	16 086 071	48 819	49 839	-1 020	-2,09 %	12 205
Jyväskylä	607 054 443	584 651 372	1 829 560	1 811 399	18 161	0,99 %	457 390
Jämsä	91 105 829	92 719 663	274 578	287 269	-12 692	-4,62 %	68 644
Kannonkoski	4 958 268	4 996 215	14 943	15 480	-536	-3,59 %	3 736
Karstula	14 232 799	14 060 206	42 895	43 562	-667	-1,55 %	10 724
Keuruu	39 354 033	37 687 554	118 606	116 766	1 841	1,55 %	29 652
Kinnula	5 433 049	5 540 136	16 374	17 165	-790	-4,83 %	4 094
Kivijärvi	4 480 176	4 499 578	13 502	13 941	-438	-3,25 %	3 376
Konnevesi	9 979 264	9 503 533	30 076	29 444	631	2,10 %	7 519
Kyyjärvi	5 530 525	5 138 140	16 668	15 919	749	4,49 %	4 167
Laukaa	78 602 991	75 420 857	236 896	233 673	3 223	1,36 %	59 224
Luhanka	3 138 593	3 110 018	9 459	9 636	-176	-1,87 %	2 365
Multia	6 586 564	6 429 424	19 851	19 920	-69	-0,35 %	4 963
Muurame	47 001 390	44 221 305	141 654	137 009	4 645	3,28 %	35 413
Petäjävesi	14 824 561	14 911 979	44 679	46 201	-1 522	-3,41 %	11 170
Pihtipudas	14 732 722	13 737 674	44 402	42 563	1 839	4,14 %	11 100
Saarjärvi	33 610 789	32 763 495	101 297	101 510	-212	-0,21 %	25 324
Toivakka	9 325 214	9 230 786	28 105	28 599	-495	-1,76 %	7 026
Uurainen	13 238 276	12 703 549	39 898	39 359	539	1,35 %	9 974
Viitasaari	23 462 490	22 689 515	70 712	70 298	414	0,59 %	17 678
Äänekoski	79 489 167	81 294 770	239 567	251 872	-12 305	-5,14 %	59 892
Yhteensä	1 139 181 274	1 108 140 066	3 433 300	3 433 300			858 325,00

KESKI-SUOMEN LIITTO

Kehitetään
Keski-Suomea
yhdessä!

